

Nedostatečná aktivita států proti změně klimatu je protizákonná, rozhodl dnes Evropský soud pro lidská práva. Vyslyší Česká republika jeho závěry?

Evropský soud pro lidská práva (ESLP) dnes vydal několik přelomových rozhodnutí ve svých prvních případech týkajících se změny klimatu. Dlouho očekávané rozhodnutí přichází v době, kdy je nutnost řešit klimatickou krizi a chránit jí ohrožená lidská práva čím dál tím naléhavější. Rozhodnutí evropského soudu ovlivní i probíhající řízení v první české klimatické žalobě, kterou v roce 2021 podal spolek Klimatická žaloba spolu s několika dalšími žalobci proti české vládě a ministerstvům.

Evropský soud pro lidská práva potvrdil, že nedostatečná aktivita státu v ochraně klimatu může porušovat základní lidská práva a svobody jeho občanů a občanek. V případě [švýcarských senierek proti Švýcarsku](#) podle Soudu konkrétně došlo k porušení jejich práva na respektování soukromého a rodinného života (čl. 8 Úmluvy), které v pojetí soudu zahrnuje i právo na příznivé životní prostředí, a práva na spravedlivý proces (čl. 6 Úmluvy). Švýcarsko se porušení dopustilo tím, že nepřijalo dostatečná opatření pro snižování emisí skleníkových plynů a neplnilo vlastní cíle. Z porušení práva na spravedlivý proces navíc vyplývá, že se soudy nesmí lidskoprávním otázkám v souvislosti se změnou klimatu vyhýbat. Soud tím potvrdil celosvětový trend klimatických soudních rozhodnutí.

David Chytil, člen rady spolku Klimatická žaloba, říká: *“Dnešní rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva je skvělou zprávou pro ochranu klimatu v Evropě. Státy musí výrazně zvýšit své úsilí zabránit změně klimatu a chránit tak naše lidská práva. Opatření v oblasti klimatu jsou zákonnou povinností a vlády musí dostát slibům jednat v souladu s vědeckými poznatky, Česko nevyjímaje. Rozhodnutí Evropského soudu je potvrzením snahy občanů v mnoha evropských zemích i komunit po celém světě. To platí i pro českou klimatickou žalobu.”*

Rozhodnutí Evropského soudu je vysoce relevantní i pro Česko a první českou klimatickou žalobu. Nejvyšší správní soud, který nyní posuzuje kasační stížnost spolku Klimatická žaloba ČR, řízení přerušil do doby, než Evropský soud pro lidská práva rozhodne. Spolek očekává, že soud bude nyní v řízení pokračovat a zohlední závěry Evropského soudu, který má v oblasti ochrany lidských práv velkou autoritu a již v minulosti přispěl k vyšší ochraně environmentálních práv.

Jakub Zamouřil, člen rady spolku Klimatická žaloba, řekl: *“Dnešní rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ukázal, že české soudy nepostupovaly správně při dosavadním rozhodování ohledně naší žaloby. České soudy se totiž vyhýbaly řešení lidskoprávních otázek a pouze posuzovaly, jestli Česko plní své nedostatečné procentuální cíle. Dostatečně rychlé snižování emisí skleníkových plynů je přitom evidentně nutné pro ochranu základních lidských práv českých občanů. Pokud se Nejvyšší správní soud v případě naší žaloby nepřikloní k rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, obrátíme se na Ústavní soud.”*

Rozhodnutí Evropského soudu nemohlo být vydáno v příhodnější chvíli - evropské vlády [musí do června](#) zveřejnit své klimatické plány do roku 2030. [OSN nedávno varovala](#), že vlády po celém světě zaostávají v plnění svých závazků zabránit nebezpečné změně klimatu. Evropský soud ve svém rozsudku také zmínil, že současné globální snahy o mitigaci změny klimatu zatím nejsou dostatečné k naplnění cíle Pařížské dohody.

Ve chvíli, kdy v Česku probíhá aktualizace strategických dokumentů, vyslal Evropský soud jasný signál pro český stát, aby dbal svých závazků z Pařížské dohody a naplnil lidskoprávní závazky vůči obyvatelům Česka.

Soud zamítl zbylé dva případy francouzského občana proti Francii a mladých Portugalců proti 32 evropským státům z procesních důvodů, které soudní spor Klimatické žaloby ČR s českými ministerstvy nijak neovlivní. Francouzský žalobce se již odstěhoval z Francie, zatímco portugalští žalobci žalovali příliš států, aniž by se nejdříve obrátili na vnitrostátní soudy a nebyli proto oprávněni k podání stížnosti u ESLP.

Rozhodnutí evropského soudu dávají naději pro udržitelnější budoucnost a příznivější klima pro budoucí generace. Evropský soud pro lidská práva potvrdil, že je lidskoprávní autoritou globálního významu a očekáváme, že budou české soudy jeho příkladu následovat. Otálet by ale neměla ani česká vláda a ministerstva.

Spolek Klimatická žaloba ČR v současnosti vybírá finance od individuálních dárců na připravovanou ústavní stížnost. Přispět můžete na [transparentní účet spolku](#) či skrz [Darujme.cz](#).

Kontakt:

David Chytil, člen rady spolku Klimatická žaloba ČR, david.chytil@klimazaloba.cz

Jakub Zamouřil, člen rady spolku Klimatická žaloba ČR, jakub.zamouril@klimazaloba.cz

Archiv TZ:

<https://www.klimazaloba.cz/aktuality/>